

Priešmokyklinio amžiaus vaikų dermės pajautimo lavinimas lietuvių liaudies dainų intonacijomis

Henrika Šečkuviene

Lektorė socialinių mokslų (edukologijos) daktarė
Vilniaus pedagoginio universiteto
Muzikos katedra
Studentų g. 39, LT-2004 Vilnius
Tel.: (85) 277 40 09; 8868 690 38

Straipsnyje analizuojama priešmokyklinio amžiaus vaikų dermės pajautimo (vieno iš pagrindinių muzikinių gebėjimų) lavinimo problema. Pateikti ir aptarti eksperimentinio tyrimo rezultatai, kurie parodė lietuvių liaudies dainų intonacijų panaudojimo veiksmingumą priešmokyklinio amžiaus vaikų dermės pajautimui ugdyti, taikant muzikinių gebėjimų kompleksinio ugdymo modelį.

Priešmokyklinio amžiaus vaikų dermės pajautimo tyrimo aktualumas

Priešmokyklinio amžiaus vaiko įtraukimas į prasmingą muzikinę veiklą svarbus perimti ir plėtoti nacionalinę kultūrą, įgyvendinti Lietuvos švietimo reformos nuostatas ugdyti asmenybę, įsipareigojusią gimtajai kultūrai ir bendrosioms žmogaus vertybėms. Ankstyvojo muzikinio ugdymo svarba ir įtaka vaiko visuminei raidai pabrėžiama daugelio autorių darbuose (E. Surjo, R. Šteinerio, N. Vetluginos, K. Orfo, A. Katinienės, V. Krakauskaitės).

Šiuolaikinėje muzikinio ugdymo teorijoje ir praktikoje vis labiau plėtojama kalbos ir muzikos suvokimo bei mokymo būdų bendrumo idėja (Š. Suzukis, E. Gordonas). Teigiama, kad vaiko muzikalumui lemiamą įtaką turi muzikinė aplinka – natūrali terpė vaiko muzikinei patirčiai kaupti. Vaikas, kasdien girdėdamas jį supančioje aplinkoje tiek pat muzikinių garsų kiek ir kalbos, muzikinę informaciją perims taip pat

natūraliai kaip išmokstama gimtosios kalbos. Mokydamasis gimtosios kalbos, vaikas kartu perima ir joje glūdinčias etines tos tautos vertybes. Taigi galima manyti, kad muzikos kalbai perprasti pradinio etapu labiausiai tinka liaudies dainų intonacijos, per amžius sukaupusios gilų ir labai prasmingą emocinį turinį. Ankstyvajame amžiuje vaikui perimant pradinę intonacinę žodyną, svarbu ne tik tinkamai parinkti ir susisteminti muzikines intonacijas, kad vaikas kuo greičiau ir lengviau pajautų dermės laipsnių santykius, bet ypač didelę reikšmę ugdyti vaiko muzikalumą ir turtinti jo asmenybę turi šių intonacijų meninis emocinis prasmingumas. Nuo mažumės į vaiko sielą įaugusios lietuvių liaudies dainų intonacijos ateityje leis jam geriau pažinti ir perimti nacionalinės muzikinės kultūros vertybes.

Iš pasaulyje paplitusių muzikinio ugdymo sistemų tik Z. Kodajo (Z. Kodaly) sistemoje vaikų muzikalumo ugdymas grindžiamas liaudies muzika [5]. K. Orfas (C. Orff) vaikų muziki-

niam lavinimui pagal savo sistemą specialiai sukūrė instrumentarijų ir repertuarą [6]. E. Gordonas siūlo vaiko muzikinę aplinką užpildyti jo sukurtais ir susistemintais melodiniais ir ritminiais dariniais [1], Sh. Suzuki – specialiai parinktais vertingiausios pasaulinės muzikos įrašais [2]. Abu autoriai pabrėžia, kad šią informaciją vaikas turi perimti namų aplinkoje, geriausia – iš motinos lūpų.

Etninių muzikinio ugdymo tradicijų tęstinumo problema Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose nagrinėjama daugelio autorių darbuose (E. Balčyčio, A. Katinienės, I. Čepienės, A. Vaičienės, V. Krakauskaitės). Muzikos mokyklų ugdymo programose etninių tradicijų tęstinumo idėja, deja, nepakankamai aktualizuota. Lietuvoje stokojama darbų, skirtų muzikiniam ugdymui muzikos mokyklose. Ypač trūksta darbų, nagrinėjančių priešmokyklinio muzikinio ugdymo problemas. Mokytojams, vedantiems muzikos pamokas priešmokyklinių klasių vaikams, kol kas talkina tik V. Krakauskaitės (1994, 1995) metodiniai darbai. Autorė pažymi, kad labai svarbu skiepyti mokinių meilę savo kraštui, mokomąją medžiagą grindžiant gimtosios kalbos, etnografijos, lietuvių liaudies muzikos pavyzdžiais. „Kokiame lopšyje supsimė, brandinsime vaiko sielą, tokią ir užauginsime ateities kartą. Pirmosios melodinės intonacijos labiausiai įstringa į vaiko sąmonę, ilgiausiai išlieka visą gyvenimą ir turi formuojančią įtaką tolesniam jo augimui. Tebūnie tai lietuvių liaudies daina“ [4, p. 17].

Priešmokyklinėse muzikos mokyklos klasėse, siekiant pagrindinio tikslo – ugdyti vaikų dvasinę kultūrą, ypač svarbu atskleisti jų muzikinius gabumus ir išlavinti gebėjimus. Reikia pažymėti, kad profesiniam muzikiniam rengimui (muzikos mokyklos pirmiausia yra profesinio mokymo įstaigos) reikia aukšto muzikinių gabumų ir gebėjimų lygio, dvasinių ir fizinių pastangų. Lavinant vaikų muzikinius gebėjimus priešmokyklinėse muzikos mokyklos klasėse,

dedami pamatai muzikos disciplinų (solfedžio, choro, grojimo pasirinktu muzikos instrumentu, ritmikos) mokymuisi pirmoje klasėje. Priešmokykliniame amžiuje svarbu atskleisti vaikų muzikinius gabumus, kad menkesnių gabumų vaikai galėtų tenkinti bendro kultūrinio muzikinio ugdymo poreikį, o ryškių muzikinių gabumų turintys vaikai – pasirinkti profesinio mokymo kryptį.

Remiantis B. Teplovo (Б. Теплов, 1947), E. Gordono (E. Gordon, 1979) muzikinių gabumų ir gebėjimų analize ir pedagogine patirtimi, išskirti ketverių–šešerių metų vaikų apčiuopiami pagrindiniai muzikiniai gebėjimai: muzikos ritmo pajautimas; gebėjimas tiksliai intonuoti ir dermės pajautimas; gebėjimas įvaldyti balso diapazoną; gebėjimas emocinės raiškos būdais perteikti muzikos nuotaiką; gebėjimas sukcentruoti dėmesį ir įsiminti muzikinius darinius, kurių išlavinimas lemia sėkmingą vaiko muzikinę veiklą [7, p. 8]. Reikia pažymėti, kad visi žmogaus muzikiniai gebėjimai muzikinėje veikloje tarp savęs glaudžiai susiję ir išskirti vieną kurį galima tik teoriškai. Šio **tyrimo objektas** – ketverių–šešerių metų vaikų *dermės pajautimo* lavinimas priešmokyklinėse muzikos mokyklos klasėse. Straipsnio **tikslas** – iširti lietuvių liaudies dainų intonacijų panaudojimo veiksmingumą taikant muzikinių gebėjimų kompleksinio ugdymo modelį [7, p. 15] priešmokyklinio amžiaus vaikų *dermės pajautimui* ugdyti. **Tyrimo metodai**: mokslinės-metodinės literatūros analizė, apibendrinimas; testas tiriamųjų vaikų *dermės pajautimo* lygiui nustatyti; ugdomasis eksperimentas; kokybinė analizė; tyrimo duomenims apdoroti pasitelkta statistinės analizės sistema Paula (B. Bitinas, A. Paulavičius 1987).

Tyrimas atliktas Vilniaus chorinio dainavimo mokyklos „Liepaitės“ priešmokyklinėse klasėse 1996–2001 metais. Šiame straipsnyje pateikiami 1998/1999 mokslo metais atlikto priešmokyklinio amžiaus vaikų *dermės pajau-*

timo tyrimo rezultatai. Eksperimente dalyvavo 58 ketverių–šešerių metų priešmokyklinių klasių vaikai.

Pažymėtina, kad *dermės pajautimas* buvo suvokiamas kaip gebėjimas, pasireiškiantis tuo, kad vieni melodijos garsai jaučiami kaip pastovūs, sukuriantys pabaigos įspūdį, o kiti – kaip nepastovūs, jais pabaigus melodiją, jaučiamas nepastovumas, noras pereiti į kitą garsą. Šis apibūdinimas remiasi tuo, kad muzikoje dermė suprantama kaip garsų santykių sistema, kuri remiasi nepastoviųjų garsų priklausomybe nuo pastoviųjų. Tačiau į dermės sampratą muzikoje taip pat įeina ir jos estetinė prasmė, tai yra klausai maloni garsų aukščių tarpusavio ryšių sisteminė darna, sudaranti estetinio muzikos poveikio pagrindą.

Šiame darbe dermės pajautimas ribojamas mažoro–minoro dermine sistema. Kai kurie pedagogai (K. Orfas, P. Hauve, V. Krakauskaitė) rekomenduoja vaikų dermės pajautimo lavinimą pradėti nuo pentatonikos, motyvuodami tuo, kad vaikams sunku intonuoti vedamuosius tonus. Nors šie argumentai ir įtikinami, vis dėlto būtina atsižvelgti į tai, kad Europos muzikos, kurios dalį sudaro ir lietuvių muzika, derminis pagrindas – mažoro–minoro sistema. Taip pat pastebėta, kad į muzikos mokyklos parengiamąsias klases atėję kai kurie ketverių–šešerių metų vaikai jau turi dermės pajautimo užuomazgų, perimtų iš aplinkos (šeimos, vaikų darželio, visuomenės informavimo priemonių ir kt). Priėmimo metu jie dainuoja mažoro–minoro dermės dainas. Pirmoje muzikos mokyklos klasėje vaikų muzikinis lavinimas taip

pat tęsiamas remiantis mažoro–minoro dermine sistema.

Mokslo metų pradžioje buvo atliktas **konstatuojamasis tyrimas**, kurio metu nustatytas kiekvieno tiriamojo vaiko dermės pajautimo lygis, išryškinti šio gebėjimo ypatumai.

Priešmokyklinio amžiaus vaikų dermės pajautimo ypatumai

Dermės pajautimo ypatumai geriausiai atsiskleidžia dainuojant ilgesnius melodinius motyvus ir dainas, dermės pajautimas sudaro melodinės klausos pagrindą. Dermės pajautimo lygiui nustatyti vaikai dainavo per parengiamąjį etapą išmoktą dainą (I užduotis – dainą atlikti *a cappella*, II – melodiją dubliuojant fortepijonu, III – padainuoti dainą su originaliu fortepijono pritarimu). Buvo vertinamas padainuotos melodijos atkūrimo tikslumas, kuris matuotas keturių balų skale. Dermės pajautimo tyrimo duomenis pateikiami 1 lentelėje.

Iš lentelės matyti, kad daugiausia tiriamųjų vaikų (43,1 proc.) tiksliai atkūrė (aukštas lygis) fortepijonu dubliuojamą melodiją, šios, antros užduoties, rezultatai geriausi. Gana daug tiriamųjų (19,0 proc.) nepajėgė atlikti (žemiausias lygis) trečios užduoties ir mažiausia vaikų (8,6 proc.) už šios užduoties atlikimą gavo aukštą įvertinimą. Daugiausia vaikų už visas tris užduotis gavo vidutinį įvertinimą (įvertis 3). Pirmos ir trečios užduočių tyrimo rezultatai rodo, kad daugumos ketverių–šešerių metų vaikų dermės pajautimas dar nesusiformavęs, jiems geriau sekasi teisingai atkurti dainos melodinę

1 lentelė. Vaikų dermės pajautimo lygiai

Užduotys	Lygiai (įverčiai)							
	Žemiausias (1)		Žemas (2)		Vidutinis (3)		Aukštas (4)	
	Vaikų skaičius	%	Vaikų skaičius	%	Vaikų skaičius	%	Vaikų skaičius	%
I	5	8,6	16	27,6	26	44,8	11	19,0
II	4	6,9	5	8,6	24	41,4	25	43,1
III	11	19,0	17	29,3	25	43,1	5	8,6

slinktį, kai melodija dubliuojama fortepijonu. (žr. 1 lentelę, antros užduoties tyrimo duomenis).

Galima daryti išvadą, kad įstojusių į muzikos mokyklą ketverių–šešerių metų vaikų dermės pajautimas dar labai apytikris: net gerai intonuojantys paskirus garsus ir nesudėtingus melodinius motyvus vaikai „nuslysta“ intonuodami dainą. Ryškiausiai matomas dermės pajautimo trūkumas – nesugebėjimas tinkamai intonuoti pagrindinio dermės laipsnio – tonikos. Šis trūkumas labiausiai pastebimas, kai vaikas dainuoja išmoktą dainą *a cappella*. Visą dainos melodiją ar jos dalį padainavęs teisingai, baigiantis melodijai tonika, vaikas ją baigia kuriuo nors šalia tonikos esančiu garsu, dažnai dar ir labai netiksliai intonuojamu.

Tai jokiū būdu nerodo vaiko negebėjimo intonuoti, o tik informuoja apie dar nepakankamai išplėtotą dermės pajautimą, neišlavintus dainavimo įgūdžius. Tačiau pedagogai, išgirdę tokį dainavimą, dažnai daro apibendrintą išvadą, kad šis vaikas prastai intonuoja, jie nesigilina į šio reiškinių priežastis, netaiko tinkamų lavinimo būdų ir nusprendžia, kad šį trūkumą lemia vaiko muzikinių gabumų stoka. Šiuo atveju taip tikrai nėra, nes tam tikros dermės pojūtis susiformuoja ugdymo procese. Štai kodėl, B. Teplovo (1947) nuomone, taip svarbu išsiaiškinti, *koks* yra vaiko muzikalumas. Gebėjimas tiksliai intonuoti ypač artimai susijęs su gebėjimu pajauti dermę.

Esama nemažai vaikų, kurie muzikinio lavinimo pradžioje geba intonuoti tik apytikrę melodinę slinktį, gana netiksliai dainuodami intervalus tarp melodiją sudarančių garsų. Šių vaikų dermės pajautimas dar tik formuojasi ir, kaip parodė patirtis, jei vaikas jaučia, kur melodinė linija kyla, o kur leidžiasi, tai lavinimo metu pradeda ir tiksliau intonuoti melodiją sudarančius intervalus.

Kai kurie vaikai muzikinio lavinimo pradžioje geba intonuoti vos kelis garsus. Jie dar

praktiškai negali balsu perteikti jokių garsų tarpusavio ryšių – tai daugiausia keturmečiai. Taip pat pasitaikė vienas kitas šio amžiaus vaikas, lavinimo pradžioje nesugebėjęs intonuoti jokio duoto garso. Žinoma, tokioje lavinimo stadijoje apie dermės pajautimą kalbėti dar anksti.

Tyrimo duomenys ir patirtis rodo, kad ketverių–šešerių metų vaikų dermės pajautimo lygis labai skiriasi. Tyrimo metu pastebėta dermės pajautimo lygio priklausomybė nuo vaiko amžiaus patvirtina teiginį, kad gebėjimas jausti garsų aukščių skirtumus rutuliojasi vaikui augant, o kokybė kyla muzikinio lavinimo procese. Gebėjimas skirti ir teisingai atkurti skirtingo aukščio garsus yra dermės pajautimo prielaida. Pažymėtina, kad dermės pajautimo lygis skiriasi ne tik skirtingo amžiaus vaikų, bet ir to paties amžiaus grupės vaikų. Šiuos skirtumus lemia kitų muzikinių gebėjimų (gebėjimo tiksliai intonuoti skirtingo aukščio garsus, muzikinės atminties, balso diapazono ir kt.) lygis ir vaiko muzikiniai gabumai.

Šalia vaikų, turinčių dermės pajautimo trūkumą, tyrime dalyvavo vaikai, pasižymintys šiam vaikų amžiui gana aukšto lygio dermės pajautimu. Jie gebėjo tiksliai intonuoti visą atliekamos dainos melodiją. Pažymėtina, kad pagrindinis ir būdingiausias šio amžiaus vaikų atlikimo bruožas – emocingumas, nuoširdus įsijautimas į atliekamos dainos turinį. Šis pastebėjimas leidžia daryti prielaidą, kad dermės pajautimas juo aštresnis, juo giliau pajausta estetinė, emociškai išreiškta dermės kokybė. Manoma, kad būtent šis dermės pajautimo ypatumas lemia aukštesnį ar žemesnį vaiko muzikalumo lygį.

Per visus mokslo metus buvo dirbama taikant vaikų muzikinių gebėjimų kompleksinio ugdymo modelį, pagal specialiai parengta Muzikinių gebėjimų ugdymo programą [7, p. 15], kurioje mokomoji medžiaga grindžiama lietuvių muzika ir folkloru. Programoje pateiktas individualias vaikų galimybes ir interesus ati-

tinkantis repertuaras, kuris pagal paskirtį skirstomas į dvi dalis. Pirmąją dalį sudaro lietuvių liaudies dainos, jų ištraukos, pratimai, pagrįsti lietuvių liaudies intonacijomis. Ši mokomoji medžiaga skiriama perimti intonacinį žodyną ir solfedžio įgūdžiams lavinti. Kitą repertuaro dalį sudaro lietuvių liaudies ir autorinės dainos, kurių muzikinio teksto vaikai dar negali perskaityti iš natų, tačiau bendra jų muzikinė patirtis leidžia jų mokytis iš klausos ir toliau šią patirtį plėsti. Šie kūriniai sudaro koncertinio repertuaro pagrindą. Per metus vaikai išmoksta apie 20–25 dainas. Pagal minėtus kriterijus parinktas repertuaras buvo dainuojamas per visus mokslo metus. Surengti penki koncertai.

Mokslo metų pabaigoje taikant konstatuojamojo tyrimo metodiką buvo atliktas baigiamasis diagnostinis pjūvis.

Abiejų diagnostinių pjūvių tyrimo duomenys, atskleidžiantys tiriamųjų vaikų *gebėjimo pajauti dermę* pokyčius, pateikiami 2 lentelėje.

Pjūvių – dermės pajautimo tyrimo I užduoties koreliacijos koeficientas 0,50 rodo, kad yra esminis požymių ryšys, $p < 0,01$. Pjūvių – dermės pajautimo II užduoties požymių ryšys silpnas, reikšmingumo lygmuo $p < 0,05$ – pjūvių skirtumas reikšmingas. Pjūvių – dermės pajautimo III užduoties pjūvių skirtumas labai ryškus, $p < 0,001$.

Taigi, antrojo diagnostinio pjūvio dermės pajautimo tyrimo duomenys rodo, kad neliko

vaikų, nesugebėjusių atlikti (žemiausias lygis) I (padainuoti išmoktą dainelę *a cappella*) ir II (padainuoti išmoktą dainelę melodiją dubliuojant fortepijonu) užduočių, o III užduoties (padainuoti išmoktą dainelę su originaliu fortepijono pritarimu) neatlikusių vaikų sumažėjo 15,6 proc. Vertinant visas tris užduotis nustatyta, kad sumažėjo vaikų, atlikusių užduotis labai silpnai (žemas lygis) ir su klaidomis (vidutinis lygis).

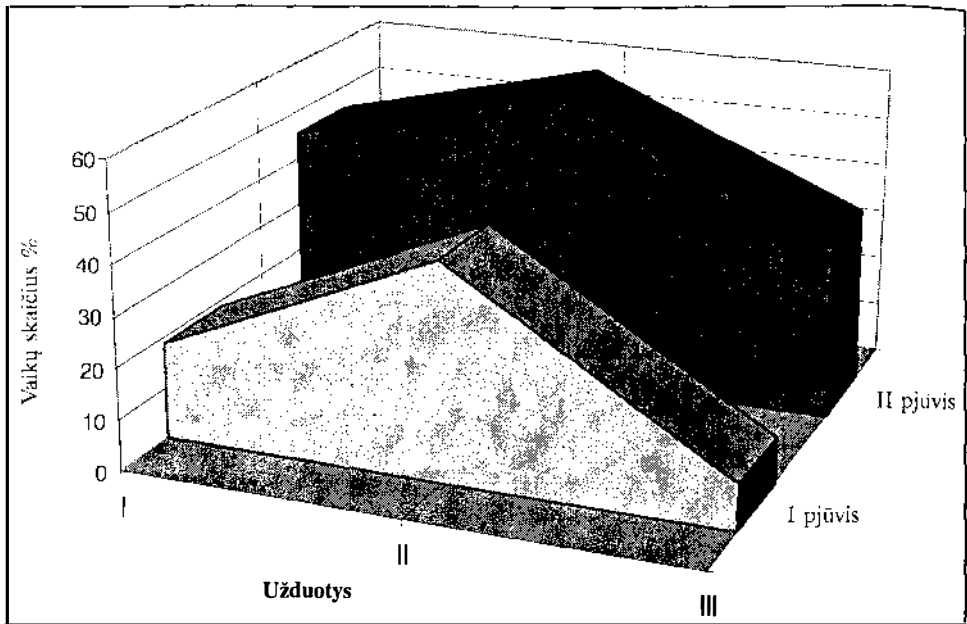
Ženkliai padaugėjo vaikų, gebančių tiksliai atkurti dainos melodiją (aukštas lygis):

I užduotį – 25,8 proc.; II užduotį – 15,5 proc. ir III užduotį – 25,9 proc., vaizdžiai šie duomenys matyti paveiksle.

Eksperimento eigoje lavinant vaikų gebėjimą pajauti dermę, pastebėta, kad tiksliai intonuoti melodijos dermės laipsnius trukdo ne tik neišlavintas dermės pajautimas, bet dažnai ir vaikų balso fiziologiniai ypatumai (dar nesusiformavusios balso klostės, aukšta gerklų padėtis, siauras balso diapazonas), lemiantys balso valdymą, taip pat gebėjimas tiksliai intonuoti. Tiriant pasitvirtino daugelio mokslininkų (Teplovo, 1947; Vetluginos, 1968; Gordono, 1979) teiginiai, kad visi muzikiniai gebėjimai glaudžiai susiję ir vienas kitą lemia. Todėl lavinant tiriamųjų vaikų dermės pajautimą pirmiausia buvo stengiamasi išsiaiškinti netikslaus dermės laipsnių intonavimo priežastis ir jas pašalinti. Visi tiriamieji vaikai eksperimento eigoje pa-

2 lentelė. *Vaikų dermės pajautimo pokyčiai*

Pjūviai	Užduotys	Lygiai (įvertiniai)									
		Nedalyvavo		Žemiausias (1)		Žemas (2)		Vidutinis (3)		Aukštas (4)	
		Vaikų skaičius	%	Vaikų skaičius	%	Vaikų skaičius	%	Vaikų skaičius	%	Vaikų skaičius	%
I	I	–	–	5	8,6	16	27,6	26	44,8	11	19,0
	II	–	–	4	6,9	5	8,6	24	41,4	25	43,1
	III	–	–	11	19,0	17	29,3	25	43,1	5	8,6
II	I	3	5,2	–	–	12	20,7	17	29,3	26	44,8
	II	3	5,2	–	–	4	6,9	17	29,3	34	58,6
	III	3	5,2	2	3,4	11	19,0	22	37,9	20	34,5

Pav. Vaikų dermės pajautimo pokyčiai

darė pažangą – pradėjo geriau jausti dermę. Tai, kad vienu vaikų ši pažanga labai menka, o kitų didelė, šalia kitų veiksnių, matyt, lėmė ir jų skirtingi muzikiniai gabumai (įgimtos muzikinių gebėjimų prielaidos). Tačiau šie gabumai išaiškėjo ir atsiskleidė tik juos lavinant. Šį teiginį puikiai iliustruoja ypač didelę pažangą per mokslo metus padarę tiriamieji.

Pavyzdžiui, vienai penkerių metų mergaitei mokslo metų pradžioje buvo nustatytas žemiausias dermės pajautimo lygis. Mergaitė nebuvo lankiusi darželio ir iki tol gavusi jokie muzikinio lavinimo. Tikrinama ji nesugebėjo tinkamai padainuoti dainos (ji tiesiog deklamavo dainos žodžius), tačiau mergaitė pati ir tėvai labai norėjo ją lavinti, todėl ji buvo priimta į muzikos mokyklos parengiamąją klasę. Mokslo metų pradžioje mergaitė kurį laiką ne dainavo, o „kalbėjo“. Siekiant išgauti dainuojamąjį balsą, jos buvo prašoma pašūkčioti kiek įmanoma aukštesniu balsu, pamėgdžioti gamtos garsus, įtraukiant ir atitinkamą judesį („rankyte ir

balsiuku pasiekti ant spintos tupintį paukščiuką“). Mergaitė buvo nuolat skatinama atidžiai įsiklausyti ir tik po to dainuoti. Ilgainiui jai vis geriau sekėsi intonuoti melodinius darinius, pagrįstus lietuvių liaudies dainų intonacijomis. Kartu mergaitė pradėjo dainuoti ir daineles, kurių buvo mokoma klasėje. Reikia pažymėti, kad mokymo pradžioje buvo intonacinių problemų, ypač jai nesisekė baigti frazės pastovioju dermės laipsniu, vis nuslysdavo. Mergaitė buvo labai guvi, noriai ir su dideliu susidomėjimu atliko visas užduotis, ir jos daroma pažanga buvo aiškiai matyti. Mokslo metų pabaigoje mergaitės dermės pajautimo lygis buvo vidutinis, o kartais ir aukštas, ji galėjo dainuoti grupėje jos diapazoną atitinkančias daineles unisonu su kitais vaikais.

Remiantis gautais duomenimis galima daryti išvadą, kad, derinant muzikinės veiklos rūšis, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius muzikinių gebėjimų ypatumus, eksperimentuojant pavyko pasiekti ženklų rezultatų lavinant tiri-

mųjų vaikų dermės pajautimą lietuvių liaudies intonacinėmis struktūromis.

Išvados

1. Tyrimo rezultatai parodė, kad daugumos ketverių–šešerių metų vaikų dermės pajautimas yra vidutinis ir žemas.

2. Eksperimento metu išryškėjo ketverių–šešerių metų vaikų dermės pajautimui būdingi šie ypatumai:

- dauguma ketverių metų vaikų turi žemą dermės pajautimą;
- dermės pajautimo lygmuo, kai teisingai atpažįstama ir gebama atkurti tik melodinės linijos krypties kaitą, tiksliai intonuojant tik kai kuriuos garsus, būdinga daugeliui ketverių ir penkerių metų vaikų;

- aukštesniu dermės pajautimo lygiu pasižymi šešerių metų vaikai;
- dermės pajautimas labiausiai priklauso nuo gebėjimo tiksliai intonuoti;
- visų tiriamųjų vaikų, turinčių gana aukštą dermės pajautimą, šis gebėjimas dar nėra labai tvirtas ir stabilus.

3. Tiriamųjų vaikų dermės pajautimui turi įtakos įgimti muzikiniai gabumai, šiam amžiui būdingi fiziologiniai balso aparato ypatumai bei muzikinio ugdymo sąlygos.

4. Apibendrinant tyrimo rezultatus konstatuota, kad priešmokyklinių muzikos mokyklų klasių vaikų gebėjimas pajauti dermę sėkmingai plėtojasi ugdyti taikant muzikinių gebėjimų kompleksinio ugdymo modelį, mokomąją medžiagą grindžiant lietuvių liaudies muzika.

LITERATŪRA

1. Gordon Edwin E. Primary Measures of Music Audiation: A music Aptitude Test for Kindergarten and Primary Grade Children. Chicago: G.I.A. Publications, Inc., 1979.

2. Suzuki Sh. Children Can Develop Their Ability To the Biggest Standart // The Suzuki Concept. Berkeley and San Francisco, 1973.

3. Krakauskaitė V. Muzika mažiesiems. Kaunas: Šviesa, 1994. 191 p.

4. Krakauskaitė V. Muzikos programa vaikų muzikos mokykloms. Vilnius: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Leidybos centras, 1995. 134 p.

5. Kodaly Z. Music in the Kindergarten // The Selected Writings of Zoltan Kodaly. London: Boosey and Howkes, 1974. 142 p.

6. Orff C., Keetman G. Shulwerk – Music für Kinder T. I–V. Mainz: Editio B. Schott's Söhne, 1950–1954.

7. Šečkvienė H. Priešmokyklinio amžiaus vaikų muzikinių gebėjimų ugdymas muzikos mokykloje: daktaro disertacijos santrauka: socialiniai mokslai, edukologija / Vilniaus pedagoginis universitetas. Vilnius: VPU leidykla, 2001.

8. Ветлугина Н. А. Музыкальное развитие ребёнка. Москва: Просвещение, 1968.

9. Теплов Б. М. Психология музыкальных способностей. Москва, Ленинград: Изд. АПН РСФСР, 1947.

THE DEVELOPMENT OF PRE-SCHOOL CHILDREN'S FEELING OF MODE APPLYING THE INTONATIONS OF LITHUANIAN FOLK SONGS

Henrika Šečkvienė

Summary

The engagement of a child into meaningful musical activity in pre-school age is important in taking over and developing national culture. In the early age, when

a child learns to master primary vocabulary of intonation, it is important not only to properly select and systematize musical intonations, which helps a child to

feel the mode sooner and easier, but while developing a child's musicality and enriching his personality, the artistic emotional meaning of those intonations is very important too. Therefore the intonations of folk songs are most suitable for development of musical language in the primary level.

The goal of this article is to analyze the efficiency of the use of Lithuanian folk songs intonations developing pre-school age children's feeling of mode.

The results of the research indicated that in most of the children feeling of mode is of low and average level. Summarizing the results of the research it was concluded that the ability of pre-school age children to feel the mode successfully develops when applying the children's musical abilities complex development model and when educational material is based on the intonations of Lithuanian folk songs.

Gauta 2002 08 15

Priimta 2002 12 15